

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6344

50-ti metai

Spalis - October 4, 1965

Nr. 106

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

TAUTIŠKUMO ATGIJIMAS

DAUG KAM ATRODĖ, KAD ŽMONIJA LĖTAI, BET PASTOVIAI ŽENGIA PRIE TARPTAUTINĖS BENDRUOMENĖS SUDARYMO, JEI NE KOMUNISTŲ, TAI LIBERALŲ VEDAMA, TAČIAU IŠ TIKRO PASKUTINIEJI ĮVYKIAI IR POLITINĖ RAIDA BYLOJA UŽ TAUTINIŲ JAUSMŲ ATGIJIMĄ IR ĮSIGALĖJIMĄ IKI ŠIOL DAR NEBUVUSIU MASTU. — DE GAULLE IR VOKIEČIŲ NACIONALIZMAS. — ŽYDŲ DEMONSTRACIJA PRIE BALŲŲJŲ RŲMŲ.

Vytautas Meškauskas

Neseniai šioje vietoje (rugsėjo 15 d. Nr.) konstatavome tautiškumo, nacionalizmo atgiimą visame pasaulyje: Azijoje, Afrikoje, Lotynų Amerikoje ir Vakarų Europoje. Spalio 5 d. National Review skiltyje prie šio reiškinio sustoja prof. Henry Paolucci: "Are Nations Washed Up" — klausia tas profesorius.

Pasak jo, atskirų tautinių valstybių ir tautiškumui iš viso egzistencijai pavojus gresia iš dviejų pusių: komunistų ir taip vadinamų Vakarų liberalų t.y. Sovietų Sąjungos ir JAV.

Prof. Walt Whitman Rostow, Valstybės Departamento planavimo skyriaus viršininkas, ir pasak Paolucci to departamento vyr. ideologas, yra parašęs plačiai žinomą knygą: The Stages of Economic Growth, kurios paantrašė ją pristato kaip "A Non-Communist Manifesto". Čia Rostow ragina JAV padėti kitų valstybių, ypač sovietų išsivystimui iki pilno ūkinio pribrendimo (full economic maturity) tam, kad išnyktų nacionalizmo dvasia, kuri verčia žmones kovoti už savo kraštą. (Toji dvasia, kaip žinome kasdien, jau yra išnykusi iš taip vadinamų Amerikos liberalų.)

Kitoje savo knygoje — The United States in The World Arena — tas pats Rostow nurodo kaip prie prieiti, Girdi, reikia siekti, kad visos valstybės — įskaitant ir Jungtines Amerikos Valstybes — neturėtų teisės naudoti karinę pajėgą savo interesams ginti, nes toje teisėje ir glūdinti nacionalinio suverenumo šaknis... Amerikos interesai reikalauja baigti tautiškumo (nationalhood) epochą.

Tokia pažirta labai gerai paaiškina iš pirmo žvilgsnio nesuprantamą amerikiečių liberalų ir intelektualinių sluoksnių simpatiją Sovietų Sąjungai, "A Non-Communist Manifesto" siekia to paties kaip "Communist Manifesto" — visų kraštų proletarai vienykitės...

Gal teoretiškai toks noras skamba ir neblogai, tačiau praktiškai nuo to siekio turėjo atsiskirti ir Rytų komunistai ir Vakarų liberalai. "Šiandien — rašo vienas geriausių leninizmo žinovų Louis Fisher — didžiausias stabdis rusų ir kiniečių ekspansijai yra nacionalizmas". Užtat ir Valstybės Departamentas, Dean Rusk žodžiais, siekia "paskatinti revoliuciją komunistiniame pasaulyje, siekiant tauti-

tinės nepriklausomybės". Ta politika yra vedama teikiant ūkinę pagalbą kai kuriems komunistiniams kraštams, kaip Lenkijai ar Jugoslavijai.

Komunistai ir liberalai siekė to paties idealo — vieno pasaulio, nors jis gal ir skirtingai atrodo. Užtat jie sutinka su savo idealu — "koegzistencija". Profesorius Paolucci tai primena XIII šimtmečio teisininkų ginčą — kas stovi aukščiau: universali bažnyčia ar universali imperija. Abi institucijos siekė to paties — pasaulinės taikos per pasaulio vyriausybę. Tačiau kova tarp tų dviejų institucijų padėjo susidaryti naujom tautinėm bendruomenėm ir valstybėm.

Nuo 1648 m. iki 1914 m. Europoje sėkmingai veikė koegzistencijos sistema. Net karai buvo vedami gana "žmoniškai". Jų metu buvo stengiamasi padaryti galimai mažiau nuostolių žmonėms ir turtui, nes šios dienos priešai ryt gali pasidaryti sąjungininkais. Nebuvo karaliaujama dėl ideologijos ir nereikalaujama besąlyginės kapituliacijos, karo kalbės klausulių ir pralaimėjusių karo nusikaltėlių teisimų.

Šitie dalykai atėjo į madą Washingtono prezidentaujant Wilsonui, o Maskvą valdant Leninui. Wilsono "One - Worlders" buvo pažiuos, kad viena ar kita valstybė buvo kalta už karą, o Lenino pasekėjai buvo pažiuos, kad visos tautinės valstybės buvo atsakingos už karą ir turi būti kaip tokios sunaikintos.

Ir šiandien Lenino palikti revoliucionieriai ir liberaliniai evoliucionistai laikosi vienos pažiuos, kad taika gali būti išlaikyta tik panaikinus tautinio suverenumo jausmus, ir, jei norite, prietarus, Patriotizmas jiems nėra šventas jausmas.

Čia reikia atsiminti, kad pačiais žiauriausiais būdais kariavo kaip tik romėnai, macedoniečiai ir persai, kurie atmetė suvereninių valstybių idėją. Tuo tarpu graikai buvo atskirų miestų — valstybių šalininkai.

Graikų idėją gynė ne tik Aristotelis, bet vėliau ir šv. Augustinas, kuris pageldavo ne vienos vyriausybės pasauliui tvarkyti, bet "daug tautų karalysčių pasaulyje, taip kaip mieste yra daug piliečių namų". Ir šv. Tomas Akvinietis po Hohensaufenų imperiaistinių užmačių

nepasisekimo pasisakė už Aristotelio suvereninių valstybių gaušumą.

Ir šiandien "vienas pasaulis" yra neįmanomas ir faktinai būtų tikra nelaimė daugybei žmonių. Kiekvienas totalizmas nesuderinamas su politinės laisvės idealu. Pasaulio taika gali būti išlaikyta jėgos balansu, ypač jei žmonės yra pasiryžę išlaikyti tą balansą vis tiek kokiais ginklais — strėlėmis, rankinėmis granatomis ar atominėmis bombomis.

Todėl nestebėtina, kad tautinės valstybės gimsta kasdien. Šiandien Jungtinėse Tautose jų turime net 117. Įdomu, kad net Vakarų Europoje, kuri po bausių pergyvenimų paskutinio pasaulinio karo metu, turėjo tiesiog idealias sąlygas sudaryti vieną valstybinę organizaciją, iš to nieko gero neišėjo. De Gaulle ža-dindamas prancūzų nacionalizmą, pažadino ir vokiečių. Sakoma, kad naujoji Vakarų Vokietijos vyriausybė būdanti "vokiškesnė" negu bet kuri ankstesnė Federalinės Vokiečių Respublikos vyriausybė ne dėlto, kad ji to būtų pati norėjusi, bet todėl kad ją prie nacionalizmo grįžti priverė gyvenimo slinktis.

Kokia likimo ironija! Šiaip jau labai liberališkai nusiteikę prancūzai su malonumu pakenčia de Gaulle diktatūrą, savo užsienio politikoje faktinai siekia sužadinti vokiečių nacionalizmą, kurio prancūzai taip bijojo nuo amžių. De Gaulle galvoja, kad tol, kol vokiečiai neturi atominio bombų, jie nėra pavojingi prancūzams, kurie jas turi ir jomis galėtų "sudrausti" vokiečius. O tie tų bombų negali gauti nei iš prancūzų, nei iš britų, nei iš sovietų. Vienintelis legalus kelias jiems prie tų ginklų prieiti būtų sąjunga su JAV ir eventualus atominio laivyno ar kitos tarptautinės atominės jėgos sudarymas. Tai sąjunga tačiau priešintusi vokiečių nacionalinę savigarbą, kurią de Gaulle tyčia žadina. Todėl de Gaulle politika primena Versalio taikos sutarties politiką, pagal kurią visiems Vokietijos kaimynams buvo duota šiek tiek vokiškų žemių, kad tuo būdu Vokietijos santykiai su visais kaimynais būtų blogi. Kas iš to galų gale išėjo, žinome.

Būdinga, kad net žydai, kurie dažnai moka taip gerai įsitaisyti sveturi ir atrodo turėtų būti internacionalistai, yra dažnai priešinęs pažiuos, ypač jei tai liečia jų Izraelį. Kai tos valstybės sukuriamos daugeliui Vakarų liberalų atrodė esąs anachronizmas, Abba Eban taip aiškino:

"Seniai pranašaujama, kad nacionalizmas turi nusileisti kokiame nors supernacionaliniam federalizmui... Tačiau iš tikro šis šimtmetis yra tautinio atgimimo triumfalinė epocha ir platinė junginių laidotuvės".

Neseniai kelti tiksliniai, (spau-

Valzdai iš Tautos Šventės minėjimo Bostone rugsėjo 12 d. Viršuje šv. Petro Lietuvių parapijos choras, vadovaujamas muz. J. Kačinskio, išpildo meninę programą. Apačioje minėjimo dalyviai.

Nuo Atlanto Akto iki Pavergtųjų Tautų Savaitės

Lietuvos Diplomatinijos Šefo S. Lozoraičio paskaita, skaityta šią vasarą Studijų Savaitėje Vokietijoje

Ši Lietuvos Studijų Savaitės organizatorių pasiūlyta mano paskaitos tema yra gerai parinkta, nes ji jau savaime aptaria tarptautinės politikos eigą nuo paskutinio karo pradžios ligi dabar, arba tiksliau sakant — tarptautinės dramatos eigą, kurios padariniai neturi precedentų naujoje istorijoje. Būtent, kad Vakarų demokratijų laisvės bei teisingumo obalsiu vesto ir laimėjo karo pasekmėje, sovietai, demokratijų sąjungininkai, smurtu užvaldė pusę Europos. To smurto aukų tarpe yra ir Lietuva. Ši — didžiausia Europos istorijoje — politinė bei moralinė katastrofa nėra aprėžta vien tik Rytų ir Centro Europos valstybių pavergimu. Jos pasekmės iki šiol apsuksina taip pat Vakarų padėtį ir dargi turi įtakos viso pasaulio padėčiai, nes Sovietų Sąjungos įsigalėjimas Europoje nepaprastai padidino jos galimumus tiek daryti spaudimą tarptautiniuose santykiuose, tiek plėsti komunizmą.

Mums tenka pirmiausiai iš-tirti, kaip ir kodėl visa tai įvyko.

Hitlerio pradėtas karas užklupo Vakarų demokratijas bent ta prasme, kad jos nebuvo pakankamai pasiruošusios nei kariniškai, nei politiniškai. Šiaip jau Vokietijos kaimynams Hitlerio

atviras ir nepaprastai intensyvus ginklavimasis jau prieš 1938 metų Sudetų krizę ir prieš Muencheno susitarimus kėlė baimės, kad Vokietijos nacionalsocialistinė vyriausybė sukūrė galin-giausią tuo metu pasaulyje ka-

Min. Stasys Lozoraitis

rinę pajėgą ne tik savo teritorinėms pretenzijoms smurtu patenkinti, bet taip pat savo hegemonijai nustatyti visoje Europoje. 1938 metų kovo mėnesį man lankantis pas Ribbentropą, pastarasis, reikalaudamas, kad Lietuvos vyriausybė panaikintų saugumo priemonės, kurių ji buvo priversta imtis Klaipėdos krašte prieš nacių subversiją, kelis kartus man pabrėžė, kad Vokietijos Reicho padėtis yra pagrindiniai pasikeitusi, nes jis turi "die maechtigste Armees der Welt". Nedarant niekam jokio priekaišto, tenka konstatuoti, jog anais laikais — dabar yra kitaip — didžiosios demokratijos nebuvo ir negalėjo būti pasiruošusios karui, nes joms rūpėjo pirmoje eilėje tautų materialinis gerbūvis ir socialinė bei kultūros pažanga ir šiems tikslams buvo vyriausiai naudojami jų ištekliai. Dėl tų pačių priežasčių,

o taip pat dėl demokratinės santvarkos savybių — kurių svarbiausia yra parlamento sprendimai ir viešosios nuomonės nustatymas pagrindiniais politikos reikalais, kaip lygiai dėl moralės sumetimų, demokratijos dar mažiau galėjo imtis tokių saugumo priemonių kaip vadinamasis preventyvinis karas. Aš šia proga atsimenu šitokį smulkų, bet būdingą Vakarų pasitikėjimui civilizacija atsitikimą. 1939 metų rudenį, karui jau prasidėjus, britų ambasadorius Romoje sukvietė diplomatus iš Italijos valdžios žmones pasitvirtinti filmo apie britų gyvenimą. Filmas buvo tikrai įspūdingas, atvaizduoją kontrastą tarp britų taikningumo ir Hitlerio karingumo. Jame buvo parodyti vokiečių kariniai parada, garšūs nacių suvažiavimai Nuerenberge, keliama Hitleriui ovacijos, o iš kitos pusės — didžiosios Britanijos puikios mokyklos, tobulo mokslo įstaigos, sportas, teatras. Bet tame filme nesimatė nei britų tankų, nei kanuolių, nei bombonešių. Ir daug kas iš mano kolegų tarpo manė, kad būtų reikėję parodyti ne tik tuos britų civilizacijos laimėjimus, bet ir ginklus jiems ginti. O kaip tik Vakaruose ginklų pakankamai nebuvo, net ir Prancūzijoje, kuri buvo laikoma Europos karine galybe. 1939 metų vasario mėnesį aš zondavau apie Paryžiuje paskolos gavimą pirkti Prancūzijoje ginklams. Pasiteiravus, ar būtų galima gauti lėktuvų mūsų karo aviacijai, man buvo atsakyta, kad Prancūzija tegamina ke-liasdešimt lėktuvų per mėnesį ir jų pristatyti negalėtų. Šios smulkmenos priklauso prie to didelio vaizdo, kuris parodė, kad aukštos kultūros tautos anais laikais teturėjo pasirinkimą tarp civilizacijos ugdymo ir kanuolių gaminimo ir pasirinkdavo kultūrą, tuo tarpu kai Hitleris pasirinko kanuoles, tai yra smurtą. Tačiau tai dar nebuvo vyriausias blogis. Teisybė, Prancūzija buvo priversta kapituliuoti, britų eks-

(Nukelta į 2 psl.)

Šešėlis ilgėja...

NUO ATLANTO AKTO IKI PAVERTGŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖS

(Atkelta iš 1 psl.)

pedicinis korpusas pasitraukė iš Europos, Hitleris okupavo žymią Europos dalį. Bet Didžiojoje Britanijoje ir Jungtinėse Valstybėse prasidėjo milžiniškas karo ir politinio potencialo kūrimas, dėka kurio karas galėjo būti, kad ir su dideliais sunkumais, tęsiamas ir, pagaliau, laimėtas. Esu pasakęs, kad Hitlerio pradinė karinė persvara nebuvo vyriausias blogis, nes jis buvo palaipsniui nugaltas. Mano nusimanymu, Europai, pasauliui būtų buvę daug blogiau, jei prieliskime tokį fantastišką dalyką -- Hitleris būtų tapęs Vakarų demokratijų sąjungininku ir vistik tęsęs Europos užkariavimą. Tokio fantastiško dalyko su Hitleriu neatsitiko, bet tas fantastiškas fenomenas buvo įvykdytas Sovietų Sąjungos, ji, atsitiktinai, nes tik po to, kai Hitleris ją užpuolė, tapusi Vakarų sąjungininke, tęsė Europos užkariavimą, pradėta Baltijos Valstybių okupacija, ir išplėtė savo viešpatavimą ligi Elbės upės, kur ji ir po šiai dienai palieka.

Kaip tai įvyko, tiksliau sakant -- kaip Vakarai galėjo toleruoti tokį savo sąjungininko smurtą, jo nesulaikyti, ar bent jo tinkamai ir laiku neišskirti?

Teisybė sakant, nežinrnt gausių atsiminimų bei dokumentų, paskelbtų apie anų laikų įvykius, niekas iš Vakarų didžiųjų valstybės vyrų, sprendusių tada Europos ateitį, nėra to dalyko paprastai, suprantamai, išsamiai paaiškinęs. Tad mes visi esame priversti apie tai spėlioti. Spėliojimams palengvinti gali būti naudinga Vakarų demokratijų ir Sovietų santykių raidą padalinti į kelis periodus.

Karas prasidėjo ir ėjo labai palankiomis Vakarų sąjungininkams -- o jų tarpe nuo pradžių buvo de facto Jungtinės Amerikos Valstybės -- labai palankiomis politinėmis ir moralinėmis sąlygomis. Jie buvo Europos, o kartu ir teisingumo gynėjai, tuo tarpu kai Hitlerio Vokietija buvo agresorė. Lygiu būdu agresorė buvo Sovietų Sąjunga, užpuolusi Lietuvą, Latviją, Estiją, Suomiją. Ir Didžioji Britanija ir Jungtinės Amerikos Valstybės, oficialiai ir viešai pasmerkdamos šias Sovietų agresijas, atsisakė pripažinti vadinamąjį Baltijos Valstybių įjungimą į Sovietų Sąjungą.

Po to sekė du įvykiai, kurie nepaprastai padidino sąjungininkų politinį bei moralinį prestižą. Būtent, prezidento Rooseveltto pa-

reiškimas iš 1941 metų sausio 6 dienos apie 4 Laisves, kurios turėjo būti padėtos būsimojo pasaulio sutvarkymo pagrindan ir Atlanto Aktas, Rooseveltto ir Churchillio paskelbtas 1941 metų rugpjūčio 14 dieną. Šiame dokumente buvo išdėstyti abiejų šalių politikos principai, kurių svarbiausieji buvo šitaip suformuluoti:

pasisakymas prieš teritorinius pakeitimus, neatitinkančius paliestųjų tautų laisvą išreikštą valios;

pripažinimas visų tautų teisės pasirinkti savo valdymosi formą ir pasisakymas už tai, kad būtų atstatytos suvereninės teisės toms tautoms, iš kurių jos buvo smurtu atimtos.

Retas kuris kitas tarptautinis dokumentas yra turėjęs istorijoje tokios sprendžiamos įtakos milijonų žmonių nusistatymą, sukėlęs tiek vilčių, tiek pasitikėjimą -- kaip Atlanto principai. Teisybė, nedaug trukus, prasidėjo svarstymas ar ir kurį teisinį pobūdį turėjo tas dokumentas, o ypač, kad tai nebuvo tarptautinė sutartis uždėdanti jos dalyviams prievolių, bet tik tam tikrų politinių dėsnių paskelbimas, kurie galėjo būti, žiūrint aplinkybių, daugiau ar mažiau vykdomi. Tačiau kas iš europiečių kreipėmes į tokias plonybes, ir kas pirmojo pasaulinio karo meturytinėje, ar ir kokios privalomos galios turėjo prezidento Wilsono garsieji 14 Punktų, kurie, nota bene, po pirmojo pasaulinio karo, buvo esmėje įvykdyti? Tad ir Atlanto Aktas buvo sutiktas kaip sprendimas atstatyti ir garantuoti visų tautų suverenines teises, vistik ar jų vykdymas buvo Vokietijos ar Sovietų Sąjungos su-trukdytas. Atlanto Akto tikslas buvo patraukti antivokiškos koalicijos pusėn Europos tautas ir paskatinti jų pasipriešinimą vokiečiams. Tas tikslas buvo pasiektas. O kaip griežtai, tiksliai ir plačiai patys to dokumento autoriai interpretavo šią, taip sakant, visuotinę laisvės bei teisingumo konstituciją, matyti, pavyzdžiui, iš prezidento Rooseveltto pokalbio padaryto Ottawoj tuoj po Atlanto Akto paskelbimo, 1941 m. rugpjūčio 25 dieną. Polemizuodamas su kylančiais balsais, kad 4 Laisvės ir Atlanto Aktas esą nonsensai, nes jie neįvykdomi, Rooseveltas pasakė šiuos griežtus žodžius, neprileidžiančius jokio abejojimo dėl Akto sprendžiamos, istorinės reikšmės: "Jei tie žmonės (kurie kritikuoja) būtų gyvenę prieš pusantro šimt-

mečio, jie būtų ironiškai nusišypsę ir pasakę, kad (Jungtinių Valstybių) Nepriklausomybės Deklaracija esanti tauškalai. Jei-gu jie būtų gyvenę maždaug prieš tūkstantį metų, jie būtų nusikvatoję dėl (britų) Magna Charta. O jei tie žmonės būtų gyvenę prieš daug tūkstančių metų, jie būtų išjuokę Moze, parnešantį Dešimtį Įsakymų". Šitaip kalbėti tegalėjo žmogus ne tik nuoširdžiai tikęs Atlanto dėsniams bet ir teikiąs jiems nepaprastos realios reikšmės praktiškąje politikoje tvarkančiam būsimums tarptautinius santykius ir atitaisant bet kurio tarptautinio, nacių ar Sovietų, smurtu padarinius.

Maža to, Atlanto Aktas, kuris buvo padarytas 2 mėnesius po to, kai Hitleris, užpuoldamas Sovietų Sąjungą, įstūmė ją į karą Vakarų pusėje, negalėjo būti kitaip su-prastas negu kaip Europos apsaugojimas taip pat nuo Sovietų už-

mašių. Tik šituo būdu buvo galima jį interpretuoti pagal politinę logiką. Iš tikrųjų Atlanto dėsniams negalėjo būti suformuluoti turint prieš akis kokius eventuales mažiųjų valstybių konfliktus, nes jie būtų buvę per menkas ir, svarbiausiai, per lengvai sutvarkomas ar sutramdomas objektas, kad reikėtų iš anksto daryti dėl jų istorinės reikšmės pareiškimų. Antra, Atlanto dėsnių autoriai vargiai begalėjo galvoti juos pritaikyti vien tik Vokietijos Reichui, kadangi jau Atlanto Akte buvo kalbama apie galutinį nacių tironijos sunaikinimą, kame jau buvo Vokietijos besąlyginės kapituliacijos mintis, precizuota vėliau, 1943 metų lapkričio mėnesį, Didžiosios Britanijos, Jungtinių Valstybių ir Sovietų Sąjungos deklaracijoje. Sunaikinus galutinai nacių tironiją, Vokietiją, žinoma, nebūtų galėjusi pasilaikyti Hitlerio užkariavimų. Kuri tad kita valstybė galėjo ateityje kėsintis prieš tautų laisvę, teisę spręsti savo valdymosi formą, prieš tautų nepriklausomybę? Pagal visą sveiką protą, minimalia naujosios istorijos patyrimą ir elementarią bolševikų revoliucijos prigimties supratimą -- tai galėjo būti tikrai Sovietų Sąjunga. Tačiau, ar tikrai tokia buvo Atlanto Akto autorių mintis, tam nėra pozityvių įrodymų. O antra vertus, tolimesnė karo politikos raida parodė, kad jeigu sąjungininkai ir turėjo tokią mintį, praktikoje ji paliko be įtakos į Rytų ir Centro Europos likimą.

Šiaip ar taip, Atlanto dėsniams

sudarė Vakarams milžinišką moralinį-politinį kapitalą, kuris galėjo ir privalėjo būti kuo plačiausiai naudojamas ir saugojamas nuo pasikėsinių, kurie, kaip esu sakęs, tegalėjo ateiti iš Sovietų. Deja, atsitiko kitaip, nes Sovietų Sąjunga atsidūrė kare Vakarų demokratijų pusėje.

Čia prasidėjo naujas politikos ir karo periodas. Nors jau pirmaisiai Hitlerio kampanijos Rytuos metais Sovietai susilaukė vienos didžiųjų karinių katastrofų, kurios kada nors buvo Rusiją išstikusias, -- vis dėlto antrojo fronto prieš Vokietiją atsiradimas palengvino Vakarų demokratijų strateginę padėtį. Tačiau tas naujas netikėtas sąjungininkas sudarė Vakarams ir tam tikrų rūpesčių. Viena, Sovietų politikos klasingumas ir pastovus siekis griauti laisvojo pasaulio pagrindus kėlė susirūpinimą, kad Maskva nepadarytų separatinės taktikos.

Nors ir tada daug kam toks eventualumas atrodė nepatikimas, nes buvo sunku įsivaizduoti, kuriuo pagrindu Sovietai būtų galėję padaryti separatinę taiką, vokiečiams stovint keliasdešimt kilometrų nuo Maskvos ir okupuojus didelę Kaukazo dalį. Kitas rūpestis buvo Vakarų viešojo nuomonė. Ji buvo įpratus sveikai ir normaliai žiūrėti į Sovietus, būtent, žiūrėti kaip į barbarus, agresorius, bet kurios tautinės ar tarptautinės laisvės priešus, taigi, demokratijų priešus. Dabar gi jie buvo sąjungininkai, kuriems Vakarai teikė milžinišką pagalbą raudonajai armijai aprūpinti. Šitokiomis sąlygomis Vakarams teko pamažu pradėti apgaubti tylos šydu ir Sovietų vidaus politiką, tai yra diktatūrą, terorą, Bažnyčios naikinimą, ir jų užsienio politikos agresijas. 1943 metų sausio 1 dieną Sovietų Sąjunga prisidėjo prie Atlanto Akto, tačiau bent ašneatsimenu, kad kuris atsakingas Vakarų valdžios vyras būtų dėl to pareiškęs, kad tas prisidėjimas užkerta Sovietams kelią, pavyzdžiui, vėl okupuoti Baltijos Valstybes. Vienu žodžiu, karo vedimo vienybės labui buvo susilaikoma kalbėti apie tikrai realius pokarines Europos sutvarkymo klausimus. O tai buvo Rytų ir Centro Europos sutvarkymas kuriame, kaip buvo lengva numatyti, grėsė Sovietų intervencija, nes Hitlerio okupuotų Vakaruose valstybių nepriklausomybės atstatymas, Vakarams laimėjus, negalėjo sudaryti jokios problemos.

1943 metais prasidėjo sekan-tis ir paskutinis priešvokiškos koalicijos bendradarbiavimo periodas: ieškojimas vienybės būsimajai taikai organizuoti. Lapkričio mėnesio gale Teherane

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

NEIŠEINA IŠ GALVOS tas Fidelis Castro. Tai yra, tie jo šaržai Dirvoje, iš kur galėjo Metmenų stebėtojai šaut galvon tokią mintis, kad Fidelio barzdaplaukio peštelėjimas yra "redaktoriaus paklusnumas Washingtonui, nemažesnis už Ulbrichto palankumą Maskvai"?

Tas teisybė, kad ne Castro -- ne Fidelis mūsų nesėkmių versmė, ir kad ne nuo ko nors kito jo vieton pasodinimo Lietuvai laisvės rytas išaušytų. Bet vistiek nėra ko jaudintis dėl šaržų: nei Fidelį nusodins, nei tą kitą įsodins. O pasišaipyt ar net ir "žvirbly" ton barzdon įleisti -- ne vien Dirvos redaktoriaus yra apetito, ir jo yra visiškai be jokių įsakymų iš Washingtono. Tik pažinrėkim.

Visų pirma, Fidelis savo sušūrusia barzda ir elgesiu pats iš savęs daro karikatūrą. Žiūrėk, -- Stalinas. Tas irgi dėjos prastuolis, bet karikatūra neatrodė. O Fidelis -- atrodo. Negi barzda jį nuvertė Batistą. Iš tikrųjų, nei kalnuose nebūtina jam tos barzdos reikė, bet tiek jautu, Tik, kai šešeri metalai premjeras, o vis dar tingi nusiskust, susišukuot ir padoriai apsirengt, -- tai kas gi čia, jei ne paika komedija! Premjeras vaidina baidyklę ir nori, kad niekas nesišaipytų...

Na, o jau Fidelio politiką glostyti, tai mums, lietuviams, visai nėra ko, -- net jeigu pats Amerikos prezidentas prašytų.

Ach, teisybė, pradžioj vieną kitą mėnesį dar buvo galima filosofuoti, kad štai -- mažą valstybėlę šalia milžino (kaip Lietuva šalia Rusijos!) ėmė ir pasišiaušė, ir ką tu jai padarysi! Gražus pavyzdys, tik gėrėkis! Bet jeigu ne Castro, tai ir ne Batista buvo mūsų nesėkmių versmė. Todėl grynai lietuviškais sumetimais nebuvo aiškios priežasties džiūgauti nei dėl Castro iškilimo, nei dėl Batistos nuvertimo. Šiaip jau, nebūtų ko nei galėtis to Batistos, bet vienas mums palankus dalykas visdėto žlugo kaip tik drauge su Batista. Ar dar kas atsimena, kaip kada -- 1953 m. balandžio 13 -- buvo "iškelstas Pabaltijo klausimas" Jungtinės Tautos? Tada -- svarstant lenkų delegacijos pasiūlytą rezoliuciją "dėl priemonių išvengti naujo pasaulinio karo grėsmės" -- iš Jungtinių Tautų tribūnos buvo durta Rusijai stačiai pirštu į akį dėl Estijos, Latvijos ir Lietuvos pagrobimo, rusifikacijos, teroro ir deportacijų. Kas gi taip prabilo iš tos tribūnos? Ogi -- dr. Emilio Nunez-Portuondo, Kubos ambasadorius.

Žinoma, galia, kad jo kredencialai buvo iš nepopuliaraus Pulgio Batistos, bet jo pareiškimai vistiek buvo pilnateisio J.T. nario pareiškimai, buvo užrašyti protokoluose ir spaudoj pakartoti.

Už tą jo drąsų žodį padėkojusiems mūsų žurnalistams dr. Nunez-Portuondo atsakė: "Mes Kuboj visada jautėm didelę simpatiją Lietuvai ir užuojautą dėl jos nelaimingo likimo, ir buvo tik teisinga iš mano pusės ginti tokios drąsios šalies teisę į laisvę".

Kita proga, irgi Lietuvos atvejį paklėš rusai po nosim, tas pats Kubos delegatas aną taip šauniai sukrito, kad spaudoj incidentas buvo atžymėtas, kaip debatų deimiančiukas.

Bet atėjo Havanon barzdotas Fidelis iš kalnų ir nuvertė Batistą. Įsiliejo į pilkas egzily gretas ir narsus Lietuvos bičiulis dr. Nunez-Portuondo. Atkeliavo Fidelis New Yorkan ir -- stačiai Nikitai glėbin!

Tai už ką jau čia dabar mes tą Fidelį turėtumėm gerbt ir mylėt?

Įvyko konferencija, kurioje dalyvavo Rooseveltas, Churchillis ir Stalinas. Konferencijoje buvo padėtas pirmas pagrindas Jungtinių Tautų Organizacijai, tas, būtent, pagrindas, kuris vėliau papildytas nuostatu apie 5 didžiųjų valstybių veto, pavertė tą jauną organizaciją paralitike, negalinčia išspręsti jokio tikrai svarbaus taikos, teisingumo, tarptautinio saugumo klausimo. Teherane pirmą kartą buvo Vakarų pasiūlyta, kad Sovietų Sąjunga įeity į didžiųjų

(Pabaiga kitame numeryje)

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ!

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

REQUEST RECORD

Naujausios ir gražiausios autentiškos lietuviškos ilgo grojimo plokštelės. Nepriimkite jokių pakaitalų.

Žiūrėkite REQUEST gamybos plokštelių krautuvėse arba reikalaukite katalogų rašant:

REQUEST
RECORDS, INC.

66 Mechanic St.
New Rochelle, N. Y.

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite

"69" MENO GALERIJA
VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBŲ

KAILIŲ PREKYBĄ
IVAIRŪS KAILIAI

"SPARTA" atstovybė
RADIJO. RAŠOMOS IR
SKAIČIAVIMO MAŠINOS
MUZIKOS NAMUS
PIANAI IR VARGONAI

Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505

Sav. STASYŠ ORENTAS

2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Grain Alcohol 190 proof U.S.P. 5th 4.89
2. Popular V.S.O.P. German Brandy 5th 4.98
3. Napoleon Imp. French Brandy 5th 3.35
4. Zeller Schwarze Katz 5th 1.29
5. Creme De Banana Liqueur 5th 3.19

6. Chianti Import. Wine Full. Qut. 0.98
7. May Wine, Liebfraumilk German Wine 5th 0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bašys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

KARTOJAME SAVO PRAŠYMĄ

Matyt, yra pasikeitę daugelio organizacijų vadovybės, kad vėl nebebojama ankstyvesnių mūsų nurodymų apie "pranešimus" ir "korespondencijas" ruošiamų balių, pobūvių, banketų, koncertų ir pan. reikalu. O buvome nurodę ir prašę atsižvelgti į tai, kad kvietimas "gausiai atsilankyti į balių", perkant bilietus ir dar daugiau pinigų išleidžiant "gausiomis gerybėmis" paruoš-tame bufete -- yra ne kas kita, kaip skelbimas.

Redakcija, analitai, neatsisako patarnauti visoms lietuviškoms organizacijoms skelbiant jų ruošiamus parengimus. Tik ne vien Dirva, bet ir jokia kita lietuviško laikraščio redakcija negali suprasti tų rengėjų, kurie tūkstančius dolerių siekiančioje baltiaus išlaidų sąmatoje jokiu būdu negali rasti vietos to baltiaus reklamos pozicijai. Tai tik keletas dolerių objektas, bet kartu ir principinis dalykas. Nereikišiant pretenzijų į balių pelnus, numatytas skirti įvairiausiems ir kitiems tikslams, bet keliais doleriais pretenduoti už pagarsinimą gi nėra didelė nuodėmė. Ypač, kad nedidelė, be ilgų istorijų tokia baltiaus "korespondencija" tekainuoja 2, 3 ar 4 dol., priklausomai nuo jos dydžio ir apimtys. Ar tai iš tikrųjų tokia jau skausminga pozicija, kurios baltiaus rengėjai negali pakelti? Nejaugi jie, anot J. Bačino, spaudą laiko tik tarnaitę? O gi tarnaitės irgi veltui nedirba. Tiesa, rengėjai įdeda labai daug laiko ir darbo baltiaus paruošimui ir tinkamam jo pravedimui. Rengėjai darba užsimotam tikslui be atlyginimo. Ir spauda nemato rei-

šalo iš visų parengimų pasipelnę. Ji nori tik to mažos duoklės, kuri jai teisėtai priklauso ir kurios reikalauja laikraščių leidėjai vis augančioms spaudos ir darbo medžiagai išlaidoms padengti. Tai visai natūralu ir daugelis organizacijų tą puikiai supranta, ir už tą jų supratimą esame labai dėkingi.

Kitas dalykas, tai tų "korespondencijų" apie ruošiamus parengimus pavėluotas išsiuntimas redakcijoms. Be abejo, kad baltiu ruošti užsimojama ir viskas planuojama keliais mėnesiais iš anksto. O kažkodėl dažnos korespondencijos ateina arba paskutinę dieną, arba laikraštį jau išišvežus į paštą. O parengimų rengėjams kaip tik turėtų rūpėti savąj visuomenę iš anksto informuoti, kad ji galėtų apsispręsti ir į parengimą eiti iš anksto pasiruošus. Tai taip pat atrodo labai natūralu, bet ne visad taip išeina...

Neįžitūrdami blogos valios, nei noro pasinaudoti spaudos "tarnaitėmis", aplinkybių esame priversti dar kartą priminti parengimų rengėjams (kurie dar to iki šiol nežinojo), kad visi tie parengimai su apmokamais įėjimo bilietais, bufetais ir kitais pajamų šaltiniais spaudoje bus skelbiami su sąlyga, kad rengėjai nesupyks gavę mažą sąskaitėlę. Tokiuose pranešimuose privalo būti nurodytas asmuo, kuriam sąskaita siųstina.

Būtų malonu, kad ateityje prie tos temos nebereiktų grįžti. (J.Č.)

Tiesiog negaliu suprasti, kodėl nepaminėta svarbi švietimo įstaiga, tai Joniškėlio vidurinioji mokykla. Ji buvo įsteigta 1919 m. Suvalstybinta 1925 m. Veikė be-rods iki 1928 m. Vidurinė mokykla buvo tose pačiose patalpose ant rajame aukšte, kur veikė pradžios mokykla. Šią mokyklą baigė nemažas skaičius netik vietos jaunimo, bet ir iš tolimesnių apylinkių: Pušaloto, Linkuvos, Pasvalio, Pumpėnų, Vaškų ir kt. Baigę šią keturių klasių mokyklą daugumas studavo į Šiaulių, Panevėžio mokytojų seminarijas. Šią mokyklą yra baigę žymūs valstybės pareigūnai. Anais laikais ši mokykla buvo didelis kultūros židinis Joniškėlio apylinkėse.

Neaišku, kodėl "Mūsų Lietuva" palietė tik Joniškėlį, Švobiškį ir Meškalaucio km. Prie Joniškėlio valsč. priklausė ir daugiau kaimų bei dvarų. Štai: Nakiškiai, Nakiškėliai, Valdaikiai, Stačūnai, Čeniškiai, Pamūšiai, Nartaikiai, Nerakoniai, Pontakoniai, Gustoniai, Oželiai, Smilgeliai, Pažosai, Pamažupiai. Be to dvarai su kumetynais: Gustonių, Aukstakynės, Sinkonių, Stasiukų ir Bačianskynės polivarkos.

Taip pat praleistas bandomasis ūkis, kuris berods buvo įsteigtas apie 1925-27 m. Iš Joniškėlio dv. buvo nusavinta apie 40 ha žemės, pastatyti trobesiai ir agr. Šlamos ten darė įvairius bandymus su pasėliais.

Joniškėlis buvo siaurojo geležinkelio šiauliai - Biržai, Panevėžys - Vaškai - Joniškis susisiekimo mazgas.

Daug žymių pavardžių praleista. Gen. št. pulk. A. Breimelis, Vilniaus įgulos vadas, Bolševikų sušaudytas. Maj. Bačkis, maj. Tonkūnas ir kiti.

Man atrodo, kad visi paminėti trūkumai "Mūsų Lietuvoje" turė-

Dail. Marijos Žukauskienės paveikslas Trakų pils, paaukotas laimėjimui, norint sutelkti daugiau lėšų, padengimui išlaidų susijusių su lėlių, vaizduojančių Lietuviškas kaimo vestuves, pasaulinėje mugėje New Yorke paroda. M. Žukauskienė numato suruošti keletą savo kūrinių parodų ši rudenį Bostone, Philadelphiaje ir kitur.

MANIFESTACIJA IR ŽYGLIAI SENATE

V. RASTENIS

Gandas apie tiesioginį žygį į Jungtines Tautas klausėmų iškilų Pabaltijo Kongresinės Akcijos komiteto veikėjų aktyse: kaip gi čia dabar bus? Perkelti visą dmesį į lapkričio 13-tąją, ir klabenimą į senato duris dėl Pabaltijo rezoliucijos užmiršti, atidėti?

Alg. Gureckas (Darbininke) dėl to išsitarė, kad manifestacija -- vienas dalykas, žygliai senate -- kitas, ir jie vienas kitam nekliaudo, o gal vienas kitą net papilddo. Visdėto tai irgi dalykas, dėl kurio, galbūt, reikia geresnio išsiaiškinimo.

NEKLIUDO

Iš tikrųjų, -- nekliaudo. Bet kokios etninės kilmės Amerikos piliečiams visada yra atviros durys kreiptis į Amerikos valdžios pareigūnus su prašymais bei pasiūlymais. Taigi ir atstovus ir senatorius jie gali skatinti, kad tie paakintų kuria nors prasme Amerikos politiką ir Pabaltijo reikalą.

Lapkričio manifestacijoje irgi dalyvaus daugiausia lietuvių bei kitų pabaltiečių kilmės Amerikos piliečiai, tik tasai jų žygis bus nukreiptas ne į Amerikos valdžią, o į viešąją pasaulio nuomonę. Kaip nėra klaidų tuo pačiu reikalu ir tuo pačiu metu laiškus į dvi vietas siųsti, taip nėra klaidų ir į tokius du žygius vienu metu pakilti. Ypač, kad manifestacija skiriasi nuo žygių į Amerikos kongresą ne tik tuo, kad manifestacijoje kreipiamasi ne į vienos Amerikos viešąją nuomonę, bet dar ir tuo, kad kreipiamasi ne vien tik Amerikos piliečių vardu.

PAPILDO

Žvilgtelėję į Amerikos kongreso atstovų rūmų jau priimtąją rezoliuciją dėl Pabaltijo, iš karto pastebim, kad manifestacija tik papilddo Pabaltijo Kongresinės Akcijos komiteto pastangas. Būtent, manifestacija rengiasi daryti kaip tik tą patį, ką atstovų rūmų rezoliucija ragina daryti Amerikos prezidentą -- veikti viešąją pasaulio nuomonę.

KONGRESINĖS AKCIJOS REIKŠMĖ

Teisybė, PKA komitetas ir jo taktininkai atstovus ir senatorius prašė ne visai to, ką iš atstovų rūmų gavom. Jie aiškino siekiant kongrese įstatyminės galios turinčio nutarimo, įpareigojančio prezidentą formaliai

jo būti paminėti. Jeigu okupacija užsitęs ilgesnį laiką, okupantas galutinai sunaikins buv. senas vietas, o jų vietoje atsirastų įvairių kolchozų su bolševikiniais pavadinimais. Tokiu būdu netik mes, bet ir jaunimas, užaugęs sve-timuose kraštuose, nežinos, kad kadaise ten ir ten gyveno jo seneliai ar protėviai. Gal paskutinysis "Mūsų Lietuvos" tomas tai atitaisys ir Joniškėlio valsčiaus kaimynai bus plačiau aprašyti.

J. Jurevičius
Chicago

ti senuosius projektus, kiek jų ten senate bebūtų (aštuoni, ar daugiau?), ir stengtis gauti senato pritarimą atstovų rūmų jau priimtos rezoliucijos tekstui. Senato prisidėjimas žymiai pastiprintų tos rezoliucijos autoritetumą, ir sustiprintų visų Lietuvos bylos gynėjų atramą.

Protįngą būtų draugingai nusiteikusius senatorius įtaigoti, kad šiuo metu jie nei nesistengtų rezoliuciją gerinti, nes pagerinimai, net labai mieliai mūsų ausiai skambantieji, greičiau pagelbėtų rezoliucijai ne gauti senato pritarimą, o vėl patekti į kokį gylį stalčių. Viso kongreso rezoliucija, nors ir ne pagriežtinta, visdėto būtų geriau, negu vien tik atstovų rūmų.

RANKA RANKĄ PRAUSIA

Jeif veikiantieji tarp senatorių laimėtų senato prisidėjimą prie Pabaltijo rezoliucijos dar prieš lapkričio 13-tąją, tai manifestacijos balsas į viešąją pasaulio nuomonę būtų drąsesnis, tvirtesnis. Manifestantų būtų "plaučiai linksmesni", žinant, kad ne tyruose šaukia, o ir visas J.A.V. Kongresas tą patį sako.

Bet jei senate ligi to laiko dar nebūtų nieko nauja pasiekta, tai manifestacijos balsas pastiprintų tolesnį dunksnoją į senato duris, nes senatorių įtaigotojai galėtų daug drąsiau kalbėti, remdamies manifestacijos fak-tu.

Taigi, iš tiesų, šie abu žygliai vienas kitam ne tik nekliaudo, bet gali ir padėti.

Toliau: Partizaniškos iniciatyvos ir vyriausioji vadovybė.

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ!

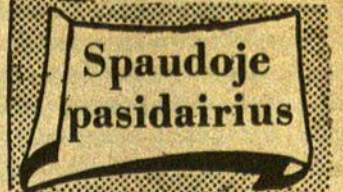
Studento pažiūra į lietuviybę

Lietuviai Amerikos laisvės su-kūrimui ir jos kultūros pakėlimui daug prisidėjo praeityje ir dabar prisideda. Iš Lietuvos atvykęs generolas Kosziusko kariavo dėl Amerikos laisvės, 1659 metais New Yorko miesto dokumentuose užregistruota, kad pirmas mokytojas New Yorko mieste buvo lietuvis dr. Karolis Kuršius. Kapitonas Bielinškas prezidento Lincolno buvo paskirtas į kovos pulką ir žuvo už Amerikos laisvę. Šio karžygio našlė gavo iš Amerikos valdžios pensiją. Čia nėra galimybių visus nuopelnus išvardinti, kas lietuvių padaryta ir daroma šio krašto gerovei.

Yra faktas kad ir dabar Amerikoje dar yra daug beraščių, ir nemokšų, kurie smugdo Amerikos kultūrą ir švietimą, kaip tuo tarpu iš Lietuvos atvykę nauji ateiviai kelia Amerikos kultūrą ir švietimą, nes tūkstančiai atvykusių naujų ateivių yra baigę Lietuvoje aukštuosius mokslus.

Tai garbė ir pasididžiavimas Amerikai. Mūsų vyrai tarnauja šio krašto kariuomenėje ir gina šio krašto laisvę. Iš Amerikos spaudos matome, kad jie aukštai vertina lietuvių prisidėjimą prie šio krašto tobulėjimo ir gerbūvio pakėlimo. Tai aukščiausia kaina, ką mes galėjome duoti ir duodame šiam kraštui.

Apart tos minėtos aukos, kurią Amerikos lietuviai davė ir duoda šiam kraštui, kai kurie manome, kad to dar nepakanka. Dar išplėskime iš savo sąmonės lietuviybę ir atiduokime beprasmiškam neprašytam reikalui. Kai kurie neapgalvotai užmirštame savo lietuvių kalbą ir manome tuo padarysime dar didesnę auką šiam kraštui. Tai didžiausia klaida, nesąmonė ir gėda prieš lietuvių tautą ir negarbė prieš Ameriką, nes šis kraštas to nereikalauja, o priešingai, pageidauja, kad mes mokėtume daugiau sve-

DEL KO UŽKLIUVO DIRVA IR CASTRO?

Neseniai pasirodžiusiame Metmenų žurnalo 9 nr. straipsnyje "Kelių laisvės beleškant" sakoma:

"Atkreipus dėmesį į Rytų Europą, nebetinkamas iš-eivijos politinė vadovybė laikyti JAV. Sudarytą į vieningą politinį junginį vertėtų išskeldinti Europon. Pagrindo tam būtų:

(1) Aplamai protįngas nusistatymas būti kaip galima arčiau Lietuvos.

(2) Mūsų politika ir jos vairininkai JAV ima ir pritrūksta nepriklausomybės. Tik žinūrėk, Washingtonas kas nors gausa slogą -- ir Chicago arba Clevelandas jau čiaudo. Tik atkreipkim dėmesį į tą uolumą, kokiu Dirva šaržuoja Kubos Fidel Castro. Jei ne kiekvienam numery, tai kas antram. Lyg Castro būtų mūsų nesekmų versmė, lyg pasodinus Manuel Ray mums išauštų laisvės rytas! Kyla klausimas, ar taip būtų, jei Dirva būtų leidžiama Londone ar Paryžiuje. Be abejo, kad ne. O čia Dirvos redaktorius paklusnumas Washingtonui nemažesnis už Ulbrichto paklusnumą Maskvai. Nekeliamas klausimas, naudinga tai ar ne. Pabrėžinta tik, kad nevalia atsakyti nepriklausomybės. Dargi reikia būti pasirošus už ją mokėti didelę kainą.

(3) Šioks toks atokumas nuo JAV vadovybės mums parankesnis negu perdaug alkvaizdų bižiulystė. Atvira priklausomybė nuo šio krašto vyriausybės gali nereikalingai apsunkinti mūsų santykius su mažiau angažuotų tautų atstovais.

(4) Pagaliau, politinės vadovybės išvietinimas simbolizuotų mūsų nepasitenkinimą JAV užsienio politika -- laikysena, kuri iki šiol pavertęjų laisvės bylos neišskėlė net Jungtinių Tautų organizaciją".

Tokios tatau Metmenų straipsnio autoriaus "Y" pažiūros Dirvos "priklausomybė" ir veiksmų "nepriklausomybė".

timų kalbą.

Kai kurios kolegijos užskaityti lietuvių kalbą už reikalaujant svetimų kalbų studijas, kaip lygias su kitomis Europos kalbomis, prancūzų, vokiečių, ispanų ir kitų.

Neužmirškime lietuvių kalbos ir nepraraskime tą garbingą teisę, kurią duoda mums šitas kraštas.

Airiai visur ir visada save vadina airiais, o mes, neseniai atvykę į šitą kraštą, nespėjom gerai sušilti kojų ir gavę pilietybę, jau save vadiname amerikoniais. Kultūringi amerikoniai į tokius sveitintuosius žiūri su nepasitikėjimu ir panieka, nes jie mano: jeigu tu labai greitai, dėl geresnio duonos ksnio, atsižadėjai savo gimtos kalbos ir tautybės, tai toks silpnavaivis išverstaskūris. Išvykę iš Amerikos, už geresnį kasnį labai greitai pames Amerikos tautiškumą ir prlims kitą pilietybę ir tautybę.

Taigi, lietuviai studentai, būkime lietuviybės avangarde, būkime ištikimi savo tėvynei Lietuvai ir jos gražiai lietuvių kalbai. Tuo būsime kartu ir garbingi šio krašto piliečiai.

R. Saikus

CAMBRIDGE

• Smuikininkas Izidorius Vasyliūnas paruošęs naują programą dviems smuikams, duos koncertą spalio 7 d. Jam antru smuiku tal-kins kun. Vincas Valkavičius. Nekalto Prasidėjimo lietuvių parapijos vikaras, Cambridge, Mass. Koncertas įvyks ketvirtadienį, spalio 7 d., 7 val. vakare, Holy Ghost Hospital, Cambridge St., Cambridge, Mas. Įėjimas į koncertą laisvas. Visi kviečiami atsilankyti. Paaishkinamąjį žodi tars kun. Valkavičius. Programa užtruks vieną valandą.

SPORTO DIENOS

Š. Amerikos lietuvių lengvosios atletikos ir lauko teniso 1965 m. pirmenybės

Š. m. rugsėjo 11-12 d. Clevelande įvyko XV-jų Š. Amerikos Lietuvių Sportinių Žaidinių Lengvosios Atletikos ir Lauko Teniso Pirmenybės. Varžybas vykdė Clevelando LSK Žaibas pasikvietęs talkon keletą pašaliečių. Organizaciniam komitetui vadovavo A. Penkauskas; nariais buvo -- A. Barzdukaitė, O. Vasiliauskienė, T. Neimanienė, V. Staškevičius, V. Giedraitis, A. Šenbergas ir A. Bielskus. Žaidinių gydytojas buvo dr. V. Ramanauskas.

Tokios apimties varžybų pravedimui buvo suorganizuotas apie 30 asmenų talkininkų būrelis. Visiems šiems talkininkams priklausė tikrai nuoširdi sportininkų padėka.

Varžybų koordinatorius V. Staškevičius ir sekretorė A. Barzdukaitė sėkmingai ištempė pagrindinę vykdymo našą. Varžybiniam lauke darbavosi vyr. bėgimų teisėjas V. Giedraitis, starteris A. Bielskus, vyr. mėtimų teisėjas M. Leknickas, vyr. šuolių teisėjas dr. A. Nasvytis, teisėjai bei pagalbininkai -- J. Kazėnas, P. Puškorius, L. Staškūnas,

G. Barzdukas, J. Žagarskas, L. Kazėnas, A. Vasiliauskas, V. Palūnas, A. Kijauskas, J. Mockus ir daugelis kitų. Daug pagelbėjo ir svečiai torontiečiai -- Tėvas Paulius Baltakis, O.F.M., K. Šapockinas, A. Kernius ir kt., o taipogi ir Clevelando ukrainiečių sporto klubo nariai su vadovu S. Malanczuk priekyje. Su teniso varžybos sėkmingai susitvarkė broliai A. ir J. Šenbergai.

Už aikštės ribų nuoširdžiai talkininkavo O. Vasiliauskienė, surengusi sportininkams pobūvį ir T. Neimanienė patipinusi iš kitur atvykusiems žaidynių dalyviams nakvynes.

Šios varžybos buvo paskutinė XV-jų SALS Žaidynių dalis. Ild šiol anksčiau įvyko: plaukymo ir stalo teniso -- balandžio 3-4 d. Detroito; krepšinio -- balandžio 24-25 d. Detroito; tinklinio -- gegužės 29 d. Clevelande ir šaudymo bei futbolo -- rugsėjo 4-5 d. St. Catharines, Ont., Kanadoje. Metinės žaidynės yra oficialios Š. Amerikos lietuvių pirmenybės. Klubas, surinkęs daugiausia taškų visose žaidynių

dalyse kartu, yra skaitomas metinių žaidynių nugalėtoju ir gauna AL B-nės Centro Valdybos Didžiąją Pereinamąją Taurę. Ši taurė yra įteikiama laimėjusiam klubui Visuotinio ŠALFAS-gos metinio suvažiavimo metu, kuris šaukiamas kiekvienų metų rudenį. Perėitų metų -- XIV-jų Žaidynių nugalėtoju buvo Toronto PPSK Aušra.

Šios paskutiniosios Clevelande įvykusios, XV-jų Žaidynių dalies nugalėtoju išėjo Clevelando LSK Žaibas, surinkęs bendrai 235,9 taškus (196,9 lengv. atletikoje ir 39 lauko tenise). Toliau sekė Toronto PPSK Aušra -- 180,3 t., Hamiltono Kovas -- 5 t., ir Toronto Vytis -- 2 t. Šiemetinių nugalėtojų paskelbė ŠALFAS-gos Centro Valdyba, apskaičiavę visų XV-jų Žaidynių varžybų taškus.

LENGVOJI ATLETIKA

Lengvosios atletikos varžybos sutraukė virš 80 dalyvių, atstovavusių daugiausia Toronto Aušrai ir Clevelando Žaibą. Iš kitų klubų, su mažomis išimtimis, dalyvių kaip ir nebuvo. Tikrai apgailestautina, kad dėl nedovanotino klubų apsilėidimo neatvyko Chicago, Detroito bei kitų vietovių sportininkai. Tuo būdu lengvojoje atletikoje pagrindinės varžybos vyko tarp tradicinių konkurentų -- Toronto Aušros ir Clevelando Žaibo. Šį kartą nugalėtoju išėjo Clevelando LSK Žaibas, surinkęs bendrai 196,6 taškus, prieš Toronto Aušrą su 159,3 t. ir Toronto Vytį -- 2 t. Tuo būdu LSK Žaibas laimėjo Ateitininkų Federacijos 1958 m. įsteigtą Pereinamąją Taurę, skiriantą lengvosios atletikos bendram klubiniui nugalėtoju, kurią perėitais metais iškovojė Toronto Aušra.

Žaibas taipogi išėjo laimėtoju A.L. B-nės New Yorko Apygardos Pereinamosios Dovanos skirtos klubiniui lengv. atletikos nugalėtoju suaugusių klasėse, surinkęs 108 t., prieš Aušros 79 t. Perėitais metais šią dovaną laimėjo Aušra. Paskirose klasėse laimėtojai išėjo sekančiai: Žaibas -- vyrų, moterų-mergaičių A, jaunių A, jaunių B, ir mergaičių C; o Aušra -- mergaičių B ir jaunių C. Prieauglio D ir E klasėse taškai nebuvo skaičiuojami, tačiau čia Žaibas vyravo ryškia persvara.

Nežinrnt, kad dalyvių buvo negausu, pasekmės buvo gana pusėtinos. Kiek skylesiau buvo vyrų bei jaunių klasėse, kur dauguma dalyvių yra universitetų bei gimnazijų komandų nariai ir šiuo metu laiku lengv. atletikos varžybos paprastai nepasirošė. Tačiau kitose klasėse matėsi gražaus stiprią pažangą padariusio prieauglio. Iš jų ryškiausiai išsiskyrė sprinteris A. Urbonavičius (Žaibas) jaunių A kl., gražiai pažengusi bėgikė M. Jokūbaitytė (Žaibas) merg. A kl., šuolininkas L. Stempužis (Žaibas) ir metikas S. Kernius (Vytis) jaunių B kl., visapusiškieji I. Janelionaitė ir M. Misevičius (abu Aušra) prieauglio C klasėse, ir gerai paruošta Žaibo mergaičių D klasės gru-

Jaunosios sportininkės susidomėjusios laimėtojų kaspais...

J. Garlos nuotrauka

pė su visapusiška E. Giedraityte (Žaibas) priekyje.

Varžybose buvo pagerinta 36 ir pakartota 7 žaidynių rekordai. Šalia to, prieauglio E klasės varžybos buvo vykdomos žaidynėse pirmą kartą, todėl jų klasėse vykdymo 7 rungtyse automatiškai yra pirmieji rekordai. Gausus naujų žaidynių rekordų derlius parodo

Mergaičių D kl. (10-11 m.) E. Giedraitytė (Žaibas) pagerino šiuos 6 rekordus: 60 m. bėgimas -- 8,6 sek.; 75 yd. bėgimas -- 10,0 sek.; 50 yd. klūtinis bėgimas -- 8,8 sek. šuolis į tolį -- 14'-4" (4,37 m); šuolis į aukštį -- 4'-2 1/2" (1-28 m.); beisbolas -- 130'-7" (39,80 m.). Pakartoti buvo šie 3 rekordai:

Moterų 80 m. klūtinis bėgimas: 13,4 sek. -- V. Mockutė (Žaibas).

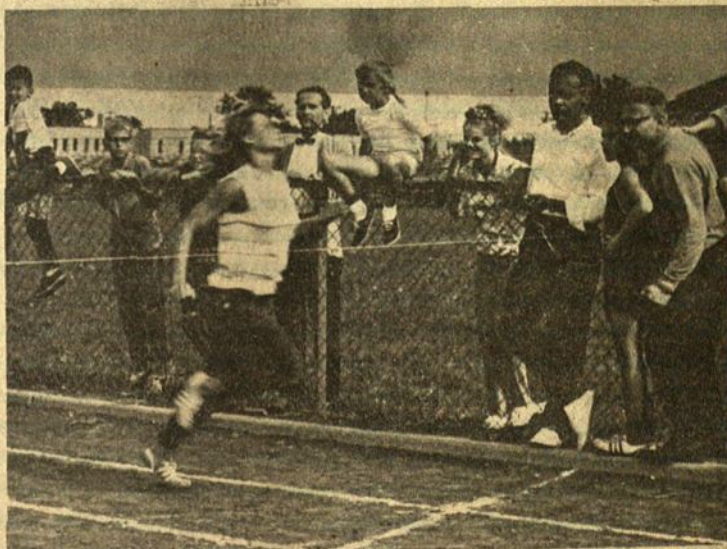
Jaunių B kl. diskas (moterų): 142'-5" (43,41 m) -- S. Kernius (Toronto Vytis).

Mergaičių C kl. 100 m. bėgimas: 13,6 sek. -- I. Janelionaitė (Aušra).

LAUKO TENISAS

Lauko teniso varžybose dalyvavo gana kuklus dalyvių skaičius. Šalia clevelandiečių, vos keleta žaidėjų iš Kanados bei vienas kitas iš kitur atvyko (aikštes, iš mūsų teniso tvirtovės Chicago niekas nepasirodė... Tas pats įvyko ir su Detroitu. Rungtynės vyko Gordon Parko teniso aikštėse. Dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus, buvo vykdoma tik tai vyrų vieneto ir vyrų dvejo varžybos.

Vyrų vienete dalyvavo 13 žaidėjų. Pirmame rate A. Garlauskas (Žaibas) įveikė A. Žardinską (Žaibas) 3:6; 9:7; 6:4, S. Abraitis (Žaibas) parklūpė J. Skardį (Žaibas) 6:1; 6:1. J. Šenbergas sunkioje kovoje įveikė J. (Nukelta į 5 psl.)

D. Čiurlionytė prie finišo...

J. Garlos nuotrauka

mūsų prieauglio pažangą. Pažymėtina, kad nemažas nuošimtis mūsų pagrindinių lengvatletų pirmenybėse nedalyvavo.

NAUJI Š. AMERIKOS LIETUVIŲ REKORDAI

Moterų 4 x 110 yd. ir 4 x 100 estafetė: 54,5 sek. -- LSK Žaibas (R. Jokūbaitytė, M. Jokūbaitytė, V. Mockutė, D. Čiurlionytė).

Jaunių B kl. (14-15 m.) 70 yd. klūtinis bėgimas: 9,9 sek. -- L. Stempužis (Žaibas).

Mergaičių C kl. (12-13 m.) 50 yd klūtinis bėgimas: 8,5 sek. -- I. Janelionaitė (Aušra).

Mergaičių C kl. rutulys (6 lbs) 32' - 10 1/2" (10,02 m.) - I. Janelionaitė (Aušra)

Jaunių C kl. beisbolas: 224'-7" (68,45 m) -- K. Giedraitis (Žaibas).

L. Garlauskas ir L. Vasiliauskaitė bėgime per klūtis.

J. Garlos nuotrauka

AŠ BUVAU ŠNIPAS

Elyesa Bazna

(5)

Ambasadorius Hughe trumpai manęs paklausė, kur aš anksčiau tarnavau ir, aišku, aš jam nutylėjau, jog buvau tarnas pas Ribbentropo seserį.

-- Kada gali pradėti tarnybą?

-- Šiandien pat, ekselencija, -- atsakiau.

Galvos linktelėjimu jis davė ženklą, kad aš priimtas tarnybon. Nusilenkęs apleidau jo biurą.

Ambasadoriaus rezidenciniai namai buvo Cancaya aukštumoje, miesto pakraštyje, o ambasados rūmai greta. Sir Hughe mėgdavo dirbti savo privačiame biure ir slaptuosius dokumentus laikė geležinėje spintoje savo rezidencijoje. Jo biuras buvo antrame aukšte, virš virtuvės. Grindys buvo išklotos storais kilimais ir niekas negalėjo girdėti, kai kambary buvo vaikščiojama. Apačioj šalia virtuvės buvo tarnų kambariai, kurių vienas man buvo rezervuotas. Trečiame aukšte buvo ambasadoriaus, jo žmonos ir dukters miegamieji.

Kitą dieną, kai Mr. Busk išvyko su žmona į priėmimą sovietų ambasadon, aš aplankiau Mara. Prisiminimai buvusio sužadėtinio buvo išgaravę ir ji visą vakarą praleido mane apsikabinusi.

Ruošiant vakarienę, aš nuėjau į Busk biurą ir, atsirakinęs stalčių, išsiėmiau slaptus dokumentus ir atsinešiau į virtuvę. Pakėlęs vieną puodą dangtį išsiėmiau savo seną fotografijos aparatą Leica su kuriuo, Mara! matant, pradėjau fotografuoti dokumentus. Mara žiūrėjo išplėtus akis. Baigęs, vėl nunešiau dokumentus į biurą ir aparatą pasiėmiau toj pačioj vietoj.

-- Ar tu dirbi turkų žvalgybai? -- paklausė ji suintriguota.

Aš šypsojaisi ir nieko neatsakiau. Aš niekam netarnavau. Kol kas aš dirbau sau. Tada aš dar nežinojau dokumentų turinio. Tik vėliau sužinojau, kad tai buvo britų memorandumas apie sovietams suteiktas karines medžiagas. Ten buvo rašoma, kad sovietams duota 189,000 lauko telefonų, 870,000 mylių telefono laidų, 45,000 tonų spygliuotų vielų, 4 milijonai batų, 4100 lėktuvų, 2000 tankų, 150,000 kulkosvaidžių... Sąrašas buvo ilgas ir vokiečiai iš jo galėjo susidaryti vaizdą, kokią didelę paramą sąjungininkai duoda sovietams. Be to, tame memorandume buvo kalbama apie konferenciją, kuri turėjo įvykti Maskvoje 1943 m. spalio 15 d.

-- Aš tai darau savo krašto labui, -- atsakiau po trumpos tylos. -- Manau, kad ir tu nenori, kad mūsų tėvynė įsimaišytų karan.

Mara manęs tik paklausė, ar aš ją myliu ir užtikrinimui, ją iš naujo pabučiavau.

Nujautimas man sakė, kad britų ambasados paslaptys yra toj nedidelėj dėžutėj, dengtoj juoda oda, kuri užrakinta būna ant naktinio staliuko šalia ambasadoriaus lovos. Aš turėdavau ambasadoriui paruošti vonią, kai jis dar gerą pusvalandį gulėdamas skaitydavo laikraščius, ar dokumentus išsiėmęs iš tos dėžutės. Kada jis eidavo maudytis, man pasakydavo kokį kostiumą paruošti. Aš turėjau išėmęs iš spintos apžiūrėti ir jei reikd išlyginti raukšles. Aš bandžiau atidaryti dėžutę, bet ji buvo užrakinta. Kai ambasadorius nusileido pusryčiams, man įsakė dėžutę nunešti į biurą ir įteikti sekretorei. Jo pusryčiai užsitęsėdavo 20 minučių, pietūs 25 minutes ir vakarienė neilgiau pusvalandžio. Ambasadoj buvo galima sureguliuoti laikrodžius pagal jo įprastą praleisti laiką. Aš irgi greit pristaikiau prie jo gyvenimo ritmo. Prie stalo aš padėdavau tik tada, kai būdavo svečių, šiaip ambasadorių aptarnaudavo tarnas Mustafa. Virėjas Manoli Filoti buvo ambasadoriaus žmonos patikėtiniu ir sekdavo kitus tarnus. Gį vyriausias tarnas Zeki būdavo išdidus ir su mumis nenorėjo reikalių turėti. Ambasadoriaus sekretorė Luiza buvo maloni moteris ir jos žinoje buvo geležinė spinta biure.

Aš įteikdau jai dėžutę, kurią ji tuojau užrakindų geležinę spintą. Dabar aš žinojau, kad dieną raktas nuo geležinės spintos buvo pas Luizą, gį vakare pas ambasadorių. Ji padėjo juodą dėžutę ša-

lia kitų raudonų dėžučių. Už kelių dienų aš jau žinojau kas jose yra. Raudonos dėžutės ambasados tarnautojai atnešdavo ambasadoriui visokius aktus, memorandumus, dokumentus, telegramas, su kuriomis jis turėjo asmeniškai susipažinti, vadinasi labai svarbius. Jis mėgdavo dirbti rezidencijoje. Popieriai, kuriuos ambasadorius norėdavo išstudijuoti, ar pamatyti, kai būdavo pailsėjęs, buvo sudedami į juodą dėžutę ir padedami jo miegamajame.

Aš priejau išvados, kad labai svarbios bylos yra policininkų saugomos ambasadoje, tuo tarpu slapti dokumentai, labiau konfidencialūs, didesnį laiką praleidžia ambasadoriaus rezidencijoje raudonoj dėžutėj ant jo rašomojo stalo, ar juodoj dėžutėj naktj jo miegamajame.

Tiesa, priešais jo biurą būdavo sargas, bet dažnai naktį jis užmigdavo, tuo tarpu slapčiausi dokumentai būdavo miegamajame juodoje dėžutėje, ant staliuko, šalia ambasadoriaus lovos. Jis juos skaitydavo iki vidurnakčio ir vėliau užmigdavo, paėmęs migdomųjų vaistų. Tad aš buvau geriausioj padėtyje prieiti prie slapty dokumentų.

Vieną dieną į vašką padariau nuospaudas raktų nuo raudonos ir juodos dėžučių, ambasadoriui juos palikęs ant kėdės, einant maudytis. Ant vieno rakto pasiliko vaško žymė ir paėmęs ambasadoriaus nosinę nuvaliau. Tuo momentu įsisupęs į chalata iš vonios išėjo ambasadorius. Aš net neturėjau laiko išsigąsti. Laikydamas rankoj nosinę, pasakiau:

-- Ji atrodo nelabai švari ir aš atiduosiu iš naujo skalbyklai. Ambasadorius pritarė galvos linktelėjimu, visai nesiklausydamas. Jis žvalgėsi aplink ir, pastebėjęs ant kėdės raktus, staiga atsiduso lengviau pasiėmęs, nieko nesakydamas grįžo atgal vonion ir aš išgirdau, kaip jis plovė gargalodamas gerklę.

Dabar tik mane išmušė šaltas prakaitas. Kas būtų buvę, jei ambasadorius, atsiminęs raktus, nebūtų užsimovęs chalato... Jis būtų užtikęs mane su raktais rankose.

Dabar atėjo lemiamoji valanda. Aš turėjau nufotografuoti daug slapty dokumentų, tarp jų ir visų britų agentų Turkijoje pavardes, tad 1943 m. spalio 26 d. nutariau eiti į vokiečių ambasadą ir pasiūlyti savo patarnavimus.

(Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Lithuanian Village, Inc., minėdama savo penkių metų sukaktį, š. m. spalio 30 d. rengia Lietuvos salės patalpoje tradicinį banketą su menine programa ir vaišėmis.

Stalus galima užsakyti pas Direkcijos narius: J. Malskį, tel. 721-C279 ir S. Mačį, tel. 481-4504.

IESKOME ŠEIMININKES

Vidut. amžiaus moteris, 5½ dienom. Pilnas namų priežiūros darbas. Pageidautina su savo transportacijos priemone.

Skambinti po 2 val. p. p. tel. 752-3193. (106-108)

• Apdraudus reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į V. Giedraitį tel. 944-6835.

7219 HECKER

Vienos šeimos namas su 3 garažais. 2 jū nuomojami po 11 dol. į mėnesį. Aluminijum apkalta. Geras pirkyns pradedantiems.

Skambinkite nedelsiant.
GENE TIMM REALTY
Tel. AT 1-6554
(105-108)

MOKINĖS SIUVAMOMS MAŠINOMS

Mokinsime kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbams. Tai pastovus darbas, teikiantis puikią akordinio darbo sąlygas.

Kreiptis nuo 8:30 v. ryto iki 5 val. p. p., nuo pirmadienio iki penktadienio.

JOSEPH & FEISS CO.
2149 WEST 53rd STREET
(prie Lorain Ave.)
TEL. 961-6000

SPORTO DIENOS

(Atkelta iš 4 psl.)

Smetoną (Žaibas) 6:4, 4:6, 6:2, R. Giedraitis (New York LAK) laimėjo prieš A. Mockaitį 6:4, 6:0; A. Šenbergas (Žaibas) nugalėjo L. Meškauską (Hamiltono Kovas) 6:1, 6:4; ir O. Rautinš (Toronto Aušra) priverė nusiieiti R. Kašubą (Žaibas) 6:3, 6:4.

Antrame rate S. Abratis įveikė A. Garlauską 6:3, 6:0, J. Šenbergas laimėjo prieš L. Melsbaką 6:0, 6:1; ir A. Šenbergas išstūmė R. Giedraitį 6:2, 6:1.

Pusiaubaigėme J. Šenbergas aštrioje kovoje parklūpė S. Abraitį 9:7, 10:8 ir O. Rautinš -- A. Šenbergą 6:3, 6:4.

Baigmėje -- O. Rautinš priverė nusiieiti atkaklų J. Šenbergą 6:1, 6:4, laimėdamas 1965 Š. Amerikos vyrų vieneto meistrų titulą ir LVS Ramovės Clevelando Skyriaus veinkartinę taurę.

Vyrų dvejetainėje dalyvavo 6 poros. Pirmame rate O. Rautinš -- L. Meškauskas nugalėjo S. Abraitį -- A. Šenbergą 4:6, 6:4, 6:3 o J. Šenbergas - R. Kašubą laimėjo prieš A. Garlauską - A. Mockaitį 6:0, 6:1.

Pusiaubaigėme -- O. Rautinš - L. Meškauskas išstūmė L. Melsbaką - A. Žardinską 6:0, 6:0 ir J. Šenbergas - R. Kašubą įveikė J. Smetoną - J. Skardį 6:3, 6:2. Baigmėje kanadiečiams laimė dar kartą nusišypojo ir maratonikoje kovoje O. Rautinš - L. Meškauskas parklūpė J. Šenbergą - R. Kašubą 14:12, 5:7, 7:5 laimėdami Ateities klubo dovanas.

Klubiniai lauko tenise taškų surinko sekančiai: Clevelando Žaigas -- 39, Toronto Aušra - 21 ir Hamiltono Kovas 5.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SPALIO 9 D. Studentų literatūros vakaras.

SPALIO 10 D. Pietūs, Rengia Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komitetas.

SPALIO 16 D. Čiurlionio Ansamblio balius.

SPALIO 16-24 D. Česlovo Janušo kūrinių paroda Čiurlionio namuose, Rengia LB I apyl. valdyba.

SPALIO 23 D. Koncertas, Pianistas A. Kuprevičius, solistė I. Stankūnaitė, Rengia Šv. Kazimiero lit. mokyklos tėvų komitetas.

SPALIO 30 D. Lithuanian Village Bendrovės tradicinis metinis balius Lietuvos salėje.

SPALIO 31 D. Kristaus Karaliaus Akademija ir tradicinė vakarienė Naujosios parapijos salėje.

VYRAS AUDYKLAI

Apmokymo programa ambicingam jaunam vyrui. Apmokins audimo mašinos mechaniku. Puiki progą.

ALEX BROWN, INC.

6116 Broadway 271-4075
Cleveland, Ohio
(105-107)

GERAS VIENOS ŠEIMOS MŪRINIS NAMAS NAUJOS PARAPIJOS RAJONE

3 miegamieji, geri kilimai, naujas gazo pečius ir naujas mūrinis 2-jų automobilių garažas. Visai arti prie Neff Rd. ir E. 185.

SIRVAITIS

Wm. T. Byrne Real Estate
1535 Hayden Ave.
MU 1-6100 — įstaiga,
KE 1-4080 — namai
(105-107)

LAPKRIČIO 6 D. Vakaras jaunimui. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

LAPKRIČIO 14 - GRUODŽIO 11 D. Jono Rimšos tapybos ir akvarelės kūrinių paroda Gallery International patalpoje.

LAPKRIČIO 25-27 D. Lietuvos Studentų Sąjungos suvažiavimas Sheraton-Cleveland viešbutyje.

LAPKRIČIO 27 D. Kanados lietuvių jaunimo teatras Aukuras vaidins K. Binkio "Atžalynas" šv. Jurgio par. salėje. Rengia LB I apyl. valdyba.

GRUODŽIO 5 D. Neringos tunto iškilminga sueiga šv. Jurgio parapijos salėje.

GRUODŽIO 12 D. Dr. A. Nasvyčio paskaita "Modernios technikos laimėjimai erdvėje". Rengia LB I apyl. valdyba.

GRUODŽIO 26 D. Kalėdų Egulutė. Ruošia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

GRUODŽIO 31 D. Tradicinis Lietuvos Bendruomenės Naujųjų Metų sutikimas, šv. Jurgio parapijos salėje.

1966

SAUSIO 9 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos eglutė.

SAUSIO 29 D. Liet. Budžiams remti valdyba ruošia tradicinį blynų balių šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 5 D. Ateities klubo balius.

VASARIO 19 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos parengimas.

VASARIO 20 D. Aukuro ansamblio išvokoms paremti pietūs. Rengia Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komitetas.

BALANDŽIO 3 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 16 D. Vysk. Valančiaus mokyklos abiturientų, tėvų ir rėmėjų balius.

BALANDŽIO 17 D. Margučių ridinėjimas. Ruošia Vysk. Va-

FILATELIJOS KAMPELIS

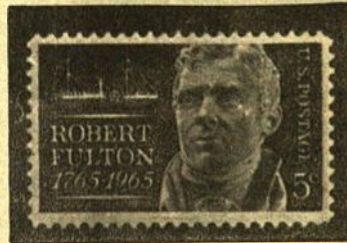
Antanas Bernotas

(13)

JAV išleido šiuos naujus pašto ženklus:

1. Rugpjūčio 4 d. -- 4 c. atvirutė Pakrančių apsaugai (Coast Guard) paminėti su tos tarnybos vėliava;

2. Rugpjūčio 10 d. -- 5 c. p. ženklą buv. prez. Herbertui Hooveriui pagerbti su jo atvaizdu; 3. Rugpjūčio 19 d. -- 5 c. p. ženklą išradėjui Robertui Fultonui pagerbti su jo atvaizdu ir garlais.

Robert Fulton (1765-1815) gimė Lancaster, Pa. Jaunystėje mėgo tapyti, 1787 m. išvyko į Angliją, kur taip pat tapė, bet kartu domėjosi ir inžinerija bei mechanika ir yra padaręs įvairių mašinų išradimų. 1803 m. išvyko į Paryžių, kur darė bandymus garo mašiną pritaikyti laivuose, 1806 m. grįžo į New Yorką ir bandymus tęsė toliau, 1807 m. pastatė pirmą garlaivį -- 180 tonų Clermont, su kuriuo Hudsono upe padarė istorinę kelionę iki Albany, N.Y. Po to, padedant R. Livingstonui, gavo JAV valdžios monopolį 30 metų išvystyti garlaivių statybą ir susisiekimą. 1815 m. pastatė karo laivą -- 38t garu varomą "Fulton". Netrukus po to pasimirė.

4. Rugpjūčio 28 d. -- 5 c. p. ženklą 400 metų sukačiai paminėti nuo Floridos kolonizavimo. Piešinys -- ispanų užkariautojas su iškeltu kardu, karališkoji vėliava ir burlaivis.

Floridos pusiasalį aptiko Puer to Rico gubernatorius Ponce de Leon 1513 metais, bet tada niekur neįsikūrė. 1521 m. jis grįžo su Ispanijos karaliaus pavedimu kraštą užimti ir kolonizuoti, ir buvo išlipęs vakariniame krante, bet karingi indėnai ispanus išviję. 1564 m. į Floridos pakrantes atvyko prancūzų hugenotų grupė, kuri įsikūrė netoli St. Johns upės, tvirtintą vietovę pavadindama

lančiaus mokykla.

BALANDŽIO 23 D. PLB specialus parengimas.

GEGUŽĖS 7 D. Dirvos balius Carter viešbutyje.

GEGUŽĖS 8 D. Motinos Dienos minėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BIRŽELIO 5 D. 1966, Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 19 D. Vysk. Valančiaus mokyklos gegužinė.

Fort Caroline, Ispanijos karalius Pilypas II, bijodamas, kad kraštas nepatektų į Prancūzijos rankas, 1565 m. išsiuntė kelis karo laivus su tikslu kraštą atimti iš prancūzų. Ekspedicija, vadovaujama užkariautojo Don Pedro Menendez de Aviles, krantą pasiekė rugpjūčio 28 d. (šv. Augustino diena) ir įsikūrė truputį į šiaurę nuo dabartinio St. Augustine. Rugsėjo 20 d. ispanai užpuolė prancūzus Fort Caroline ir visus išžudė. Po to jie sugrįžo į savo stovyklavietę ir prie jos įkūrė St. Augustine fortą, kuris patapo pirmą pastovia gyvenvietę šiaurės Amerikoje, 1568 m. prancūzų nuotykių ieškotojas Dominiques de Gourges, patyręs apie ispanų žiaurumus, atvyko su savo grupe ir užėmė Fort Caroline (ispanų jau pavadintą San Mateo), dalį ispanų nukaudamas, o kitą dalį pakardamas, 1568 m. St. Augustine suėdino anglas Francis Drake, o 1665 m. jį apiplėšė piratas kpt. John Davis, tačiau ispanai ten vistiek pasiliko, kol gaop po Septynmečio karo 1763 m. visa Florida buvo perleista Anglijai. St. Augustine ir apylinkėse tebėra išlikę Fort Marion (buv. San Marco) iš 1656 m., senas ispanų vienuolynas, gubernatoriaus rūmai, miesto mūrių liekanos ir kt. St. Augustine šiuo metu gyvena apie 14,500 gyv. -- Ir Ispanija išleido ta pačia proga 3 pezetų po paties piešinio p. ženklą.

5. Rugsėjo 3 d. -- 5 c. p. ženklą Traffic Safety propagandai plėsti.

6. Rugsėjo 17 d. -- 5 c. p. ženklą su dail. John Copley piešiniu -- jo dukrelė.

KANADA išleido šiuos naujus pašto ženklus:

1. Rugpjūčio 12 d. -- 5 c. Churchillui pagerbti su jo atvaizdu;

2. Rugsėjo 8 d. -- 5 c. Tarptautinės Unijos konferencijai paminėti su Ottawos parlamento rūmų bokštu;

3. Rugsėjo 8 d. -- 5 c. 100 metų sukačiai paminėti, kai Ottawa buvo paskelbta Kanados sostine. Piešinį parodys senovinis Ottawos miesto vaizdas. Ženklas rudos spalvos.

Ottawa yra vardas vienos indėnų giminės, gyvenusios upės aukštupyje. Tuo vardu buvo pavadinta upė (prancūziškai ji vadinasi Outaouais) ir prie jos įkurtas miestas. Vietoje, kur dabar yra Ottawos miesto centras, apie 1820 m. buvo įsikūręs nekuris N. Sparks, 1826 m. čia atvyko pulk. J. By, kurio uždavinys buvo įkasti kanalą, jungiantį Ottawos upę su Ontarijo ežeru. Vietoje ėmė kurtis miestelis, kuris buvo pavadintas Bytown, 1854 m. miestelio vardas pakeistas į Ottawa, 1867 m. karalienė Viktorija Ottawą paverė Kanados provincijos sostine, o 1865 m. ji buvo padaryta visos dominijos sostine. Miestas stovi labai gražioje vietoje, ant stataus upės kranto, kur pastatyta grupė puikių pastatų, su parlamento rūmais priešaky. Rytinė miesto dalis daugiausia apgyventa prancūzų, o vakarinė -- anglų kilmės gyventojų. Labai

išplėsta medžio ir jo dirbinių pramonė. Elektros energiją tiekia galingi Chaudiere kriokliai. Mieste su priemiesčiais gyvena apie 345,000 gyv.

R. VOKIETIJA išleido 3 p. ženklų seriją Albertui Šveiceriui pagerbti.

Albert Schweitzer (1875-1965), vokiečių kilmės evangelikų teologas, filosofas, muzikas, misininkas-gydytojas ir pacifistas, gimė Kayersberge, Elzase. Jau nuo 9 savo amžiaus metų pasižymėjo muzikiniais gabumais ir grojo vargonais. Vėliau vargonų muzikos mokėsi pas Charles Morie Widor Paryžiuje. Nuo 1893 m. studijavo ev. reformatų teologiją Strasbūre, nuo 1898 m. Sorbonos universitete Paryžiuje, nuo 1899 m. Berlyno universitete, kur įsigijo filosofijos ir teologijos daktaro laipsnius. 1905-12 m. studijavo mediciną. 1913 m., pasišventęs padėti vargstantiems ir pagalbos reikalingiems, kartu su žmona Helene Bresslau išvyko į prancūzų ekvatorialinę Afriką, kur Lambarenėj suorganizavo ligoninę ir kurioje iki šiol dirbo, padedamas savanorių gydytojų ir slaugių būrio. Tik retkarčiais išvykdavo į Europą ar kitur. 1952 m. apdovanotas Nobelio taikos premija. Mirė Lambarenėj (dabar Gabono respublikoj) prieš kelias savaites.

JUODA JAV SOSTINĖ

Šiomis dienomis gali būti priimtas prez. Johnsono pasiūlymas įstatymo projektas ("Home Rule") Washingtono, D. C. miestui tvarkyti. Tame įstatymo projekte numatyta federalinės valdžios veto teisė.

"District of Columbia" turi ypatingą išskirtinę padėtį Jungtinėse Amerikos Valstybėse. 61 kv. mylių plote įsikūrusioji sostinė šiuo metu gyvena virš milijonas gyventojų, kurių 60% yra juodieji.

"Home Rule" įstatymu norima sutvarkyti Washingtono miesto ir federalinės valdžios santykius, atsisakant. Fed. valdžia moka didelius mokesčius miestui. Dabar daromi valdžios namų perkainavimai: Baltieji Rūmai vertinami 32 milijonai dol., Kapitolius -- 115 milijonų, kiti pastatai -- po mažiau. Inspektoriai vaikšto po Baltųjų Rūmų kambarius ir perkainoja istorines brangenybes: Lincoln lova ir kt.

Turint galvoj didesnę nuosimtį juodųjų gyventojų, suprantama, tuo įstatymu norima apsaugoti nuo eventualumų, jei miesto valdžia atsidurtų grynai jų rankose.

Iš didesniųjų JAV miestų dar nė vienas neturi juodųjų daugumos. Juodieji vyrauja tik krašto sostinėje. Jie ypač išgalėję federalinėse įstaigose, kol kas žemesnių tarnautojų masėje. Keista, nes iš visų JAV gyventojų juodieji sudaro tik apie 8% (viso apie 18 mil.).

J. Nendré

DIRVOJE GALIMA SIGYTI NAUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ

Gandola Brothers

Isteigta 1910 metais

Dirbėjai įvairiausių visokio dydžio paminklinių kapinėms akmenų

12210 Euclid Avenue

GA 1-2653

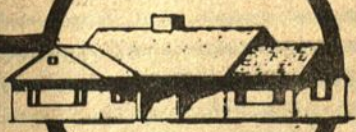
Greta Lake View kapinių

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **DIRVAI** į talką atėjo nuolat lietuviškų organizacijų ir spaudos reikalais besirūpinęs Jonas J. Kazanauskas, Mutual Federal bankinės įstaigos prezidentas, vieno parengimo Chicagoje metu įteikęs 50 dol. savo įnašams Vilties draugijoje padidinti. Ta maloni parama čekio pavydale buvo kur tai užklydusi, bet laimei, nedingo.

Dirvos vakaro Clevelande proga į Vilties draugiją įstojo uolusis lietuviškųjų organizacijų veikėjas, ALT skyriaus pirm. ir Liet. Budžių vadovas inž. A. Pautienis su 50 dol. įnašu.

Į vajų įsijungė ir clevelandiečiams žinomas veikėjas E. Steponavičius 15 dol. įnašu.

Neužilgo numatoma įtraukti daugiau clevelandiečių veikėjų į Vilties draugijos narių eiles.

• **Valteris Banaitis** iš Muencheno persikėlė į Romą, kur dirbs kurį laiką "Laisvos Europos radio" tarnyboje.

• **Eltos įstaiga** iš Reutlingeno, vokietijoje su visu inventorium baigia persikelti į naujas patalpas Muenchene.

Dar nėra galutinai numatyta, kas Eltoje dirbs, kas jai vadovaus.

• **N. Butkienė**, Dirvos bendradarbė, iš Reading, Pa., persikėlė gyventi į Bethlehem, Pa.

EAST ST. LOUIS

RAIMONDAS ČERŠKUS
— NAUJAS CHEMIJOS INŽINIERIUS

East St. Louis lietuvių kolonija susilaukė naujo aukštuosius mokslus baigusio akademiko. Dr. Antano ir Onos Čerškų sūnus Raimondas baigęs cheminės inžinerijos mokslus pradėjo dirbti metalurginėje laboratorijoje.

Raimondas Čerškus gimė 1942 metais Rokiškyje. Karo sukūrus su tėvais atbloškė 1944 metais į Vokietiją, kur su tėvais gyveno Schwaebisch Gmuend stovykloje. Atvykę į JAV, tėvai apsisusto East St. Louis mieste. Čia tėvas, kaip medicinos daktaras, pradėjo dirbti vietos ligoninėse, kol išlaikė reikalaujamus egzaminus ir perėjo dirbti pa-

stoviai į Veteranų ligoninę, o sūnus Raimondas įstojo į lietuvių parapijos pradinę mokyklą, kurią baigęs pasirinko Assumption High School ir šią baigęs, kaip pasižymėjęs moksle ir sporte — krepšinyje gavo iš kelių Colegių stipendijas, tarp jų ir Washington University St. Louis keturių metų stipendiją, kurią priėmė. Rimtai dirbdamas 1964 metais gavo B. S. laipsnį chemijoje ir dar paliko vienus metus tam pačiam universitetui pagilinti studijas ir čia toliau lavinosi chemijos ir matematikos srityse. Priklausė Beta Theta Pi fraternity organizacijai ir pasižymėjo sporte žaisdamas universiteto krepšinio rinktinėje ir su ja apvažinėjo plačiai po Ameriką. Buvo kvieštas į Amerikos lietuvių krepšinio rinktinę vykstančią Australijon, bet dėl mokslo negalėjo vykti. Šalia krepšinio dar mėgsta žaisti tenisą ir golfą. Vienus metus buvo Dainavos stovykloje sporto vadovu.

Šiuo metu pradėjo dirbti kaip chemikas vienoje metalurgijos cheminėje laboratorijoje St. Louis mieste. Domisi lietuviškais reikalais: dalyvavo studentų organizacijose ir buvo studentų ateitininkų skyriaus pirmininku. Baigė lituanistinę mokyklą ir dar High School būdamas buvo Sociality pirmininku. East St. Louis lietuviai sveikina naują inžinierių ir džiaugiasi, kad jis neišvyko kitur, palikdamas ir toliau jų tarpe gyventi ir dirbti.

Jo tėvelis dr. A. Čerškus irgi pasiekė medicinos daktaro laipsnį Veteranų Administracijos tarnyboje, koks tik yra suteikiamas šioje tarnyboje dirbantiems daktarams. Abiejų — tėvo ir sūnaus laimėjimai kartu yra ir lietuvių kolonijos laimėjimai.

B. T.

DETROIT

RUOŠIASI VAJUI

Detroito Balfo 76 sk. valdyba sudarė Detroito esan-

čių lietuvių organizacijų pirmininkų garbės komitetą Balfo metinei piniginei rinklaivai pravesti.

Vajaus vadovė pakviesta Elz. Paurazienė, Balfo direktorė ir garbės narė; garbės pirmininkais parapijų klebonai kun. V. Stanevičius ir kun. M. Kondrotas, o garbės nariais: dr. K. Keblys, inž. Č. Staniulis, R. Valatka, K. Veikutis, dr. V. Majauskas, Vl. Mingėla, inž. J. Gaizutis, V. Tamošiūnas, A. Sukauskas, F. Motuzas, A. Misiūnas, J. J. Valukonis, inž. St. Juzėnas, inž. V. Urbonas, dr. V. Misiūlis, L. Peseckas, J. Mitkus, E. Šepetienė, dr. J. Brunza, dr. Wm. Adams, A. Norkus, M. Balčiūnas, H. Mallen, O. Walis, L. Galinskas.

Kada pasibels į Jūsų namus didieji talkininkai, mielai atverkite duris ir duosniai įrašykite į sąrašą savo auką. Paramos laukia iš mūsų seneliai, ligonys, vaikučiai, ištremtieji į Sibirą ir kenčią skurdą ir pavergtoje Lietuvoje. Sudarykime didžiąją krikščionišką lietuvių tautos šeimą. Mylėkime savo artimą kaip kad mes mylime patys save. Kiekvienas įsijungęs į Balfo veiklą jausis dvasiškai patenkintas ir turės tikrą vidutinę ramybę.

Detroito Balfo 76 sk. valdyba

PHILADELPHIA

ANTROJO KAIMO VIESNAGĖ

A. L. Tautinės S-gos Philadelphia skyr. ruoštas parengimas praėjo dideliu pasisekimu. Svečių prisirinko virš 300, kas Philadelphiaje retai pasitaiko. Antrojo Kaimo jaunieji artistai linksmo žiūrovus. Sveikintinas jų dasiryzimas be kieno nors paramos ir neieškant pelno, tik vargstant ir gaidžiant laiką, duoti lietuviams savųjų tarpe pasilinksminčių. Jų programa daugiau amerikoniško pobūdžio, nors kai kas paminta ir iš lietuvių gyvenimo. Vieni žiūrovai, jų samojų supratę, skaniai juokėsi, kiti, ypač senesnės kartos, nepagadami jų rodomo vaizdelio prasmės, buvo nusivylę. Gal kai kurie jų vaizdeliai ar šposai nebuvo lietuviui prie širdies, tačiau pažiūrėję į garsiuosius Amerikos komikus kaip Red Skelton, Jacky Gleason, Jack Benny ir kt., kurie iš to milijonus krauna, kartais nežinome ar juoktis, ar liūdėti, nes parodyta ar pasakyta nei šis nei tas. Iš esmės sveikintinas šių jaunųjų artistų pasiryžimas eiti į sceną, nes senieji jau pavargo, o jų vietas užimti nėra kam. Ta pačia proga tenka pasidžiaugti šių jaunųjų artistų lietuvių kalbos žinojimu ir gražiu ištartimu. Programai pasibaigus, prie skyriaus ponijų paruošto bufeto, pasiūkota ir pasilinksmina. Vaisių metu, buvo leistas laimėti skyriaus padovanotas dailininko Č. Janušo paveikslas, kurį laimėjo J. Klausas.

SEKANTIS PARENGIMAS

L. M. Klubų Federacijos Philadelphia skyrius š. m. spalio mėn. 16 d. (šeštad.), 8 val. vak. Ethical Soc. Hall 1906 Ritenhouse Sq. ruošia Literatūros ir Muzikos vakarą. Programoje dalyvauja sol. S. Nasvytytė-Valukienė, pianistė A. Kepalaitė, dramų aktorius Vyt. Valukas ir rašytojas Vyt. Volertas. Dauguma programos dalyvių, nors ir artimi, o kai kurie net ir savi (V. Volertas) mums — negirdėti.

P. M.

MARGUČIO DIDYSIS KONCERTAS

1965 M. SPALIO 24 D., SEKMADIENĮ, 3 VAL. P. P.

Marijos aukštesniosios mokyklos salėje.

Pirmą kartą Chicagoje bus atlikti kompozitoriaus Dariaus Lapinsko kūriniai.

Programoje: DARIAUS LAPINSKO diriguojamas simfoninis orkestras.
ALDONA STEMPUŽIENĖ, mezzosopranas.
ALDONA KEPALAITĖ, pianistė.

Bilietai iš anksto gaunami: Marginių prekyboje, 2511 W. 69th Street, telefonas PR 8-4585; Margučio raštinėje, 6755 So. Western Avenue, telefonas GR 6-2242.

VISI KVIEČIAMI ATsilankyti.

Kanados rajono vyr. skaučių sąskrydžio metu suruoštuose pietuose kalba rajono vadovė J. Šernaitė-Meiklejohn. Prie stalo sėdi iš kairės: E. Sakienė, D. Tallat-Kelpšaitė, O. Galilūnaitė, I. Gražytė ir M. Vasiliauskiene.

KANADOS VYR. SKAUČIŲ SĄSKRYDIS

Torontui besiruošiant didžiajam Kanados jaunimo kongresui, rugsėjo 18-19 dienomis įsiterpę, žymiai mažesnio masto, Kanados vyr. skaučių sąskrydis. Sąskrydį kvietė ir organizavo LSS Kanados rajono vadovė I. Šernaitė-Meiklejohn jos, pavaduotojai S. Gotceitienė talkinant.

Sąskrydin susirinko 60 vyr. skaučių — iš Deep River, Hamiltono, Londono, Montrealio, St. Catharines ir Toronto. Programa buvo gan įvairi, pramant laiką diskusijoms.

I. Gražytė iš Montrealio savo pašnekesyje davė naujų minčių vyr. skaučių veiklai suaktyvinti tunto ribose, filisterė Dalia Tallat-Kelpšaitė iš Chicago išskėlė vyr. skaučių veiklos galimybes kultūrinėje ir visuomeninėje plotmėje, E. Sakienė iš Buffalo kalbėjo apie skutybės idealizmo reikalingumą šių dienų sumaterialintame gyvenime, M. Vasiliauskiene palietė vyr. skaučių,

Dalis vyr. skaučių sąskrydžio metu.

vyresnių amžiumi, bet dar gyvenimo neublokštų iš skautiškų ellių, veiklos būdą. Torontiešės sesės: Dalia Skrinškaitė, Nijolė Ščeponavičienė, Rūta Gvildytė, Jūratė Čeponkutė suorganizavo diskusijas — ar vyr. skaučių šaka, kaip tokia, iš viso reikalinga? Moderatorė buvo Jūratė

Batūraitė. Sąskrydžio pabaigoje R. Žilinskienė vadovaujant buvo svarstyta Seserijos Vadijos paruoštas vyr. skaučių programos projektas. Pasiūlyta pakeitimų. Pašnekesiai, diskusijos ir programos projekto svarstymas sukėlė gyvų pokalbių.

Pirmoji sąskrydžio diena buvo baigta linksma vakariu su kviesalais svečiais. Linksma vakarį pravedė Dalia Skrinškaitė ir J. Karaziejus, Jame vyravo lietuviška daina.

Sekmadienio rytą prisikėlimo parapijoje buvo užpirtos šv. Mišios už mirusias seses su proga pritaikyti tėvo Placido Barlaus OFM pamokslą.

Po pamaldų buvo bendri sąskrydžio dalyvių pietūs. Po pietų susirinkusias skaites sveikino LSS Kanados rajono vadas V. Skrinškas.

Toronto vyr. skautės rūpinosi išlaikyti suskridusių sesių darbingumą — Vaidiliūčių d-vė vaizino kava pertraukų metu, vaizinga kun. Birutės d-vė parengė bendrus pietus ir užkandžius linksma vakario metu.

Vyresniosios skautės pasidalinusios mintimis, išsikalbėjusios rūpimais klausimais sekmadienio pavakareje skirstėsi nauju ryžtu pradėti metų veiklą savo vienetuose.

O.G.

L. E-tas

Chicagoje mirus Lietuvos Laisvės

Varpo sumanytojų, žymiam tėvynai-
niui

adv. J. BAGDŽIŪNUI-BORDEN

Jo žmonai ir šeimai užuojautą reiškia

K. S. Karpis
Cleveland-Euclid, Ohio

TARPUSAVY IŠSIAIŠKINO

Užpraetą sekmadienį Londono (Kanada) lietuvių lituanistinės mokyklos tėvai turėjo būdingą ir neeilinį susirinkimą.

Po išsamių tėvų komiteto, parapijos klebono ir mokyklos vedėjo pranešimų, tėvai buvo prašyti atvirai ir drąsiai pasisakyti visais rūpimais klausimais iš esmės. Aptarus svarbesnius tikslus ir lėšų teikimo reikalus, vienas susirinkimo dalyvis padarė užuominą, kad girdi, gal per daug spaudimo ar net prie vartos vartojame vaikų atžvilgiu. Gal reiktų, girdi, leisti vaikams patiems apsispręsti: turi ar neturi jie lankyti lituanistinę mokyklą. Prie šios pastabos kita klausytoja pridėjo, kad daugelis vaikų lituanistinę mokyklą laiko ne taip svarbiu veiksmu ir todėl ją nevisai noriai lanko. Pagaliau trečioji susirinkimo dalyvė įtikinančiai pridūrė, jog daugelis mūsų vaikų menkai lietuvių kalbą žino tik todėl, kad jie visa, kas jų gyvenime svarbiausia daro tik angliškai: jie net meldžiasi svetima kalba.

Mokyklos vadovams besiruošiant į šias pastabas atsakyti, atsirado dar ir daugiau kalbėtojų. Pirmasis trumpai, bet aiškiai formulavo savo mintis dėl leidimo patiems mokiniams apsispręsti — lankyti ar nelankyti lit. mokyklą. Čia jokio apsisprendimo veiksmo nereikėjo. Demokratija laisvą apsisprendimą numato tik suaugusiems. Jei, girdi, leisti vaikams apsispręsti, tai jie nutartų nelankyti ne tik lietuviškos, bet ir krašto angliškos mokyklos. O tai jau būtų absurdas. Pradžios mokslas yra privalomas visose kultūringose šalyse ir tėvų šventa pareiga yra

vaikus išauklėti bei išmokyti.

Nemenklau argumentavo savo nuomonę ir antras atsakytojas. Vaikai daugumoje seka savo tėvais. Jei tėvai laikys lituanistinę mokyklą svarbiu veiksmu, vaikai taip pat tarsi darys. Galop atėjo reikiamas paaiškinimas dėl vaikų meldimosi lietuviškai. Melstis lietuviškai savo vaikus turi išmokyti patys tėvai. Jiems daug gali padėti dvasiškia. Tada gal vaikai pradės galvoti — masytai gimtąją tėvų kalbą ir į ją giliau įsisamontinti.

Prie šio tarpusavio išsiaiškinimo mokyklos vedėjui nieko pridėti nereikėjo. Jis tik nuoširdžiai padėkojo už atvirumą ir prašė išrinkti naują tėvų komitetą. Šį kartą tėvų komitetas išrinktas greitai ir nesunkiai. Mat, išsiaiškinimas daro mus visus draugais.

Londono (Canada) lietuvių šeštadieninės mokyklos mokinių choras, vadovaujamas kun. B. Pacevičiaus.